

Toivo – tiedonvälitys 1.1.2016-31.12.2018.

Toimenpide 1.2. Tiedonvälitys ja esittelytoimet

Hankenro: 16932

Prioriteetit: Prioriteetti 1: Tietämyksen siirron ja innovaatioiden edistäminen maa- ja metsätaloudessa sekä maaseudulla.

Prioriteetti 2: Maatalouden kilpailukyvyyn ja maatilojen elinkelpoisuuden lisääminen.

Hankkeen toteuttaminen 1.9.2017-31.12.2017

1. Yleistä raportointijaksolta

Toivo tiedonvälityshanke aloitti toimintansa 1.2.2016. Hanke välittää ja tuottaa ajantasaista tietoa maaseutuyritysten jatkuvuuden turvaamiseksi, osaamisen ja toimintakyvyn parantamiseksi sekä yritystoiminnan kehittymisen tueksi.

Hankkeen tiedonvälitystyön tavoitteet jakautuvat neljään kehitystavoitteeseen. Osa tavoitteista (A ja B) on kestoltaan koko hankkeen kestäviä ja osa toteutustavoiltaan enemmän kampanjaluonteisia (C ja D):

- A. Maatilojen jatkuvuuden turvaaminen ja sukupolvenvaihdosten edistäminen ajantasaisen tiedon avulla.
- B. Parannetaan ajantasaisen tiedon avulla viljelijöiden osaamista ja toimintakykyä muuttuvassa toimintaympäristössä
- C. Lähennetään ja vahvistetaan ruuan tuottajien, jatkojalostajien ja kuluttajien sekä ruokatuotantoon vaikuttavien päättäjien suhdetta oman alueen tuotantoon.
- D. Lisätään yleistä tietoisuutta ja ihmisten kiinnostusta maataloudesta ja ruuantuotannosta sekä sen merkityksestä alueella sekä elintarviketalouden positiivista imagoa.

Hanketta on toteutettu raportointijaksolla 1.9.-31.12.2017 hankesuunnitelman mukaisin toimenpitein. Raportointijaksolla toiminta painottui tavoitteiden A ja C toteuttamiseen.

Pertti Ruuska aloitti työt hankkeen projektipäällikkönä 1.5.2017 hoitaen tehtävää touko-elokuun ajan osaaikaisesti, 1.9. alkaen kokoaikaisesti. Järjestöagrologi Amanda Vesiaho MTK-Keski-Suomi ry:stä toimi osaaikaisesti hankkeessa asiantuntija- ja avustavissa tehtävissä 31.12.2017 saakka. Lisäksi toiminnanjohtaja Anja Kettunen on tehnyt hankkeelle asiantuntija- ja hallinnollisia tehtäviä. Hankkeelle taloushallinto- ja toimistopalveluja teki edelleen Minna Kepponen.

2. Kuvaus hankkeen toiminnasta jaksolla 1.9. - 31.12.2017

Maatilojen sukupolvenvaihdos- ja investointiaiheet esillä infotilaisuuksissa

Raportointijakson aikana maatilayrittäjille tarjolla olleissa infotilaisuuksissa keskityttiin maatalon sukupolvenvaihdos- ja investointiasioihin. Lisäksi tilaisuuksissa pyrittiin aktivoimaan mm. kasvinviljely- ja kotieläintilojen välistä yhteistyötä.

Maatilojen investointi- ja yhteistyö –teematilaisuudet järjestettiin yhteisesti Meka-hankkeen kanssa kolmella paikkakunnalla:

- 28.10.2017 Jämsä (12 osallistujaa)
- 31.10. Kinnula (13)
- 1.11. Karstula (12)

Maatilojen sukupolvenvaihdosinfotilaisuudet:

- 23.10. Viitasaari (23)
- 15.11. Konnevesi (28)
- 27.11. Kannonkoski (15)

Sukupolvenvaihdosinfoa alettiin hankkeen kautta levittämään myös 27.9.2017 Aitomaaseutu Youtube-kanavalla julkaistuilla Spv-info-videoilla, jotka oli kuvattu aiemmin Toivo-tiedonvälityshankkeen järjestämässä tilaisuudessa. Lyhyitä esittelytyyppisiä videoita tuotettiin raportointijaksolla myös liittyen mm. viljelijöiden jaksamiseen ja pellon käytön monipuolistamiseen.

Keski-Suomen maatalous -tilastaselvitys ja kehitysnäkymät 2022 -tiedonvälitystä jatkettiin edelleen

Keski-Suomen maatalouden ajankohtaistilanteen ja kehitysnäkymien esittelykierrosta jatkettiin kuntapäätätjä- ja viljelijättilaisuuksissa hankkeessa alkuvuonna 2017 tuotetun tilasto- ja kehitysnäkymät -selvityksen pohjalta alla näkyvissä tilaisuuksissa:

- 9.10.2017 Viitasaari kunnanvaltuusto
- 28.10. Proagria K-S vuosikokous
- 30.10. Pihtipudas kunnanvaltuusto
- 6.11. Hankasalmi kunnanvaltuusto
- 23.11. Karstula maaseutujaosto
- 24.11. Laukaa Biokaasuyrittäjyys ja maatalojen kehittäminen -tilaisuus
- 18.12. Toimittajien joulupuurotilaisuus
- 8.11.-8.12. Esitykset maataloustuottajien kokouksissa
(Hankasalmi, Jyväskylä, Petäjävesi, Uurainen, Jämsä, Laukaa, Saarijärvi)

Kampanjat ja yleisesittelyt

Toivo-hankkeen toimintaa ja tuloksia käytiin raportointijakson aikana esittelemässä seuraavasti:

- 8.9.2017 Keski-Suomen maaseutugaala
- 4.10. MTK-K-S johtokunta
- 6.10. Viitasaaren lähitori
- 25.10. JAMK (Saarijärvi)
- 26.10. JAMK (JKL)
- 27.10. K-S MTK-yhdistysten luottamushenkilöiden neuvottelupäivä, Petäjävesi

Hankkeen seurantarvryhmä kokoontui raportointijakson aikana kaksi kertaa, 7.9. ja 28.11.

Vaikuttavuusarviointia hankkeen toiminnasta vuonna 2017

Vuoden 2017 aikana maatilayrittäjille järjestettyjen sukupolvenvaihdos-, vero- ja tuki-infotilaisuuksien suuri osallistujamäärä, yhteensä yli 600 henkilöä, on osoittanut, että maatilayrittäjät-kohderyhmällä on tarvetta hakea uutta tietoa oman yritystoiminnan kehittämiseksi ja toimintaympäristön muutoksiin reagoitaessa.

Yleisten infotilaisuuksien tai tietoverkon välityksellä tarjottavan tiedonvälityksen ja dialogin välitöntä vaikuttavuutta on vaikea arvioida. Voidaan kuitenkin olettaa, että maatilayrittäjien valmiudet toimia sekä julkishallinnon asettamien vaatimusten, että markkinoiden muuttuvassa toimintaympäristössä on kohentunut saadun tuoreen tiedon ansiosta.

Esimerkiksi maataloushallinnon YTA-yksiköiden viranomaisilta saadun palautteen perusteella on tärkeää, että maatalouden tulotukien hakemisesta ja tukiin liittyvistä sitoumuksista tiedotetaan myös yleisissä infotilaisuuksissa, joihin viljelijöitä saadaan henkilökohtaisesti paikalle. Kaikkia, uutta tietoa ehkä jopa kipeimmin tarvitsevia viljelijöitä ja tulotuen hakijoita ei tosin saada tavoitettua tätäkään kautta. On tärkeää, että viljelijät tiedostavat myös ohjelmakauden aikana tukiin liittyvät sitoumukset tai palauttavat infotilaisuudessa vuosittain mieleensä mitä ehtoja tukien hakemiseen ja maksatukseen liittyy, koska

tulkinnat ja säännöt yleensä tarkentuvat mm. valvonnoista saatujen kokemusten perusteella ja mahdollisten säädösmuutosten vuoksi. Infotilaisuuksien vaikuttavuus

YTA-yksiköiltä saadun palautteen perusteella infotilaisuuksissa pitäisi lisätä nimenomaan tukiehdoista tiedottamista ja sitä pitäisi suunnata aiempaa enemmän myös maataloilla käyville neuvojille. ELY:n asiantuntijoiden mukana oloa tuki-infotilaisuuksissa pidettiin tärkeänä, koska heiltä saadaan tukien valvontaan ja tukiehtoihin liittyviä käytännön tulkintoja. Eri asiantuntijatahojen (neuvonta, YTA, ELY) työnjako infotilaisuuksien sisällön osalta kaippaa palautteen perusteella tarkentamista.

Maatilatalouden verotuksessa tapahtuu muutoksia joko säädösmuutosten tai toteutuneen oikeuskäytännön kautta. Verotukseen liittyvien infotilaisuuksien järjestäminen päivittyneen tiedon jakamiseksi on osoittautunut perustelluksi myös tilaisuuksien osallistujamäärien perusteella. Vaikuttavuuden voidaan olettaa toteutuvan sekä säädösten oikeaoppisen noudattamisen, että yritystoimintaan kuuluvan verosuunnittelun kehittymisenä. Veroinfoa hankkeen kautta on jaettu myös maatalojen sukupolvenvaihdoksiin liittyvissä asioissa. Infotilaisuuksissa on ollut esillä tietoa ja näkökohtia myös yhteisomisteiseen yrittämiseen ja eri yhtiömuotoihin. Tilaisuuksissa jaettu tiedolla ja vuorovaikutuksella yrittäjien kanssa on maatilayrittämisen toimintaedellytyksiä parantava ja jatkuvuutta turvaava vaikutus.

Yleisillä infotilaisuuksilla on merkitystä yhteisöllisyyden kasvun näkökulmasta. Kollegoiden kohtaaminen ja keskustelun lisääntyminen edistävät parhaimmillaan maatilayritysten välistä yhteistyötä, työssä jaksamista ja positiivisempaa suhtautumista tulevaisuuteen usein muuten niin yksinäisessä ja merkittäviä taloudellisia ja henkilöriskejä sisältävässä maatilayrittäjän työssä. Yrittäjien jaksamiskysymyksiin on hankkeessa paneuduttu myös mm. videotuotannon kautta.

Hankkeessa toteutetulla Keski-Suomen maatalouden tilastaselvityksellä kehitysnäkymät-tutkimuksella tuotetulla tiedolla on kysyntää niin maakunnan maaseutuelinkeinojen parissa toimivien kuin niihin liittyvien sidosryhmien keskuudessa. Myös median kiinnostus selvityksen tuloksia kohtaan on ollut hyvä. Ajankohtainen ja uudella tavalla koottu tieto maatalouden tuotanto- ja yrittäjäjärakenteesta sekä elinkeinon taloudellisesta kehityksestä Keski-Suomen kunnissa on tavoittanut lukuisan joukon ihmisiä.

Hankkeen tekemä selvitys tuo biotalouden osalta uutta tietoa maakunnan strategiseen suunnitteluun ja uutta pohdittavaa Keski-Suomen maatalouden tulevaisuuden rakentamiseen niin maatilayrittäjille, ruoka-alan jalostavalle teollisuudelle, kunta- ja maakuntapäätäjille sekä toivottavasti myös kaupalle ja kuluttajille. Lopulta selvitystyön vaikuttavuus riippuu siitä, kuinka laajasti työn tulokset saadaan esille, kuinka selkeitä johtopäätöksiä niistä osataan tehdä ja mihin toimenpiteisiin niiden pohjalta ryhdytään. Näiden mahdollisten toimenpiteiden tulokset realisoituvat vasta joskus tulevaisuudessa.

Hankkeen kampanjatapahtumissa ja pieneltä osin myös videotuotannolla on esitelty keskisuomalaista ja laajemmin suomalaista ruoantuotantoa ja tehty tunnetummaksi ruoan alkuperään ja tuotantotapaan liittyviä asioita. Kampanjatapahtumissa toteutettu alkuperämerkkien tunnettavuuskysely osoitti, että ruoan raaka-aineiden alkuperämaan varmimmin osoittavat merkit tunnistetaan vielä kovin vaihtelevasti.

Voidaan olettaa, että ainakin osa tapahtumissa kohdatuista sadoista vierailijoista ja median kautta tavoitetuista kansalaisista pohtii ruoan ostopäätöksiä tehdessään omien valintojensa merkitystä niin omalle kuin maaseudunkin hyvinvoinnille. Maatilayrittäjät ovat saaneet uusia puolestapuhujia ja ehkä joissakin tapauksissa myös uusia asiakkaita.

Kampanjatapahtumat ovat osoittaneet, että kuluttajat ovat kiinnostuneita lähialueensa maatilayrittämisestä ja ruoantuotannosta ja haluavat saada siitä enemmän tietoa, kun se tuodaan konkreettisella tavalla saataville ja riittävän lähelle. Maatilayrittäjille kuluttajien positiivisella kiinnostuksella

ja tiedonhalulla voidaan olettaa olevan yrittämiseen kannustavia vaikutuksia. Toivottavasti se luo maaseudun elinkeinoille myös uskoa tulevaisuuteen ja vaikuttaa osaltaan mahdollisiin myönteisiin investointipäätöksiin.